

ný karafiát. V manželství býval šlechtický pár na vrcholu svého společenského postavení a ekonomických možností, čemuž odpovídal jeho šatník, zatímco ve vdovské módě posléze dominoval konzervativní střih a z barev černá a bílá. Na poslední cestu vyprovázel urozeného člověka pohřební oděv, jakým je třeba již proslulý zrestaurovaný šat Markéty Františky Lobkovické z Ditrichštejna, vystavený dnes v mikulovském muzeu. Autorka na tomto místě věnuje adekvátní pozornost i posmrtným portrétům a sepulkrálním památkám, na nichž byli ovšem muži tradičně oděni coby „křesťanští rytíři“ do zbroje. Poslední kapitola pojednává o šatech a špercích jako daru.

Co do faktografie, alespoň nakolik dokáže níže podepsaný recenzent posoudit, je kniha prosta závažných pochybení a po jazykové stránce je nutno vyslovit velkou pochvalu autorce (za vytríbenou stylistiku a čtivost textu) i redakci, gramatické ani ortografické chyby čtenářský zážitek neruší. Kniha je doslova „vycpána“ nádhernými barevnými a černobílými snímky od prvotřídních českých fotografů, nechybí seznam pramenů, takřka vyčerpávající soupis literatury, velmi solidní poznámkový aparát a anglické resumé – snad jen místní (a možná i věčný) rejstřík by také našly své uplatnění a rejstřík jmenný by nemusel mít jen základní holou podobu bez životních dat a stručné identifikace osob. Tato drobná výtka však nemění nic na tom, že M. Hajná vytvořila poutavou a přínosnou knihu, která jistě zaujme nejen odborníka na raný novověk, ale snad každého zájemce o dějiny odívání.

Jan Kilián

Naděžda MORÁVKOVÁ, *Václav Čepelák a katedra historie plzeňské Pedagogické fakulty*, viaCentrum, Praha 2016.

Práce historičky plzeňského dějepisectví Naděždy Morávkové se tentokrát tematicky zaměřila na historiografii akademickou. Věnuje se biografii a odbornému odkazu významného plzeňského pedagoga a historika, zakladatele plzeňské katedry historie Václava Čepeláka. Čepelák, ač rodem z podbrdských Hořovic a částí kariéry spjatý s Opavou, je právem řazen mezi přední dějepisce plzeňského regionu. Zanechal po sobě významné dílo na poli historie železářství a slévárnství a na poli moderních sociálních dějin. Ještě významnější je jeho impakt redakční, stal se zakladatelem, dlouholetým šéfredaktorem a duší katedrálního periodika *Sborník Pedagogické fakulty. Dějepis*, předchůdce dnešního katedrálního časopisu *Bohemiae occidentalis historica*. Autorka, jak jsme u ní zvyklí, užila opět kombinace klasické práce s archivním pramenem a kvalitativního výzkumu, práce s dobovými pamětníky. Mezi přední pamětnické zdroje rozhodně patřily vzpomínky Miroslava Zikmunda, známého cestovatele, jenž byl Čepelákovým gymnaziálním žákem. Zmíněné vzpomínky i korespondenci mezi Zikmundem a Čepelákem autorka publikovala samostatně v rámci edice *Historikem ve dvacátém století*.^{1]} Čepeláková ediční práce a dějiny katedrálního periodika dovedené až do současnosti tvoří celou samostatnou kapitolu publikace a jsou cenným bibliografickým textem.

Nedílnou součástí sledované publikace je zachycení vývoje katedry, opět až do současnosti, a biogramy a výběrové bibliografie všech kmenových členů tohoto pracoviště napříč jeho dějinami. Čepeláková bibliografie je pak uvedena podrobně a v úplnosti.

Zajímavou součástí knihy jsou dva exkurzy. První je vlastně edicí, která plní současně dvě role – jednak je ukázkou Čepelákovy odborného stylu a jednak je tematicky součástí celé monografie, neboť podává dějiny budovy, v níž se historicky nachází katedry

1] Naděžda MORÁVKOVÁ, *Václav Čepelák ve vzpomínkách a korespondenci Miroslava Zikmunda*, Praha 2016.

po celou dobu své existence. Čepelák tento text publikoval u příležitosti stého výročí položení základního kamene zmíněné školní budovy, která byla původně vyšší českou reálkou, a to právě v periodiku *Sborník Pedagogické fakulty*. Novou edicí textu dostává Čepelák i novou možnost znovu oslovit odborného i laického čtenáře se zajímavým tématem, neboť impakt někdejšího *Sborníku* je již minimální. Druhý exkurz na první navazuje, autorka v něm zpracovala dějiny další školní instituce, která v budově reálky vystřídala a přímo předcházela době, kdy sem byla umístěna Pedagogická fakulta. Jedná se o Dívčí reálné gymnázium dr. Františka Lukavského. Je zde opět použito klasického pramene, kroniky školy a výročních zpráv, v kombinaci s prameny ústními, vzpomínkami absolventek, které autorka měla možnost zpovídat.

Součástí publikace je bohatá a zajímavá příloha, ať už fotografická, vztažená k osobě a dílu Václava Čepeláka a jeho následovníků na katedře historie plzeňské Pedagogické fakulty, či k osobitému vztahu cestovatele Miroslava Zikmunda a jeho gymnaziálního učitele Václava Čepeláka. Bohatost v závěru uvedené literatury, jež vychází z povahy a rozsahu tématu, bude jistě cenná pro další badatele na poli dějin historiografie plzeňského regionu.

Autorce se i přes netradiční strukturu povedlo vytvořit zajímavé a přínosné dílo, které bude díky jejímu poutavému a zároveň erudovanému stylu přitažlivé nejen pro odbornou veřejnost, ale i pro zajímavějšího se plzeňského patriota.

Ladislav Voldřich

Věra SMOLOVÁ a kol., *Příbram*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2016, 686 s.

Téměř sedmisetstránkový opus o historii středočeské Příbrami vyšel v edici *Dějiny českých, moravských a slezských měst při příležitosti osmi set let od první zmínky o ní v pramenech* a je společným dílem třináctičlenného autorského kolektivu pod vedením příbramské archivářky Věry Smolové.

První kapitola, jak už se u této ediční řady stalo zvykem, se věnuje krajině a přírodě, ani ne tak ale s akcentem na zdejší rudné bohatství, jako spíš na flóru a faunu. Příbramská oblast byla osídlena od paleolitu, nicméně žádné mimořádné prehistorické nálezy tu učiněny nebyly, takže i výklad je v tomto směru spíš obecný – teprve v raném středověku v regionu vznikly dva knížecí dvorce. Ve třetí kapitole se čtenář doví o založení města a o jeho počátcích až do husitství, stejně jako o oné první zmínce roku 1216 v listině pražského biskupa Ondřeje. V roce 1289 se již jednalo o městečko, u něhož se prokazatelně do-lovalo a v němž podle všeho také stála biskupská, posléze arcibiskupská tvrz. Důležitými zdroji poznání jsou berní rejstřík a urbář, obojí z poslední čtvrtiny 14. století. Pozoruhodné jistě je, že ačkoli bylo za husitských válek město opakovaně vypleněno (nikoli zničeno), pár let po lipanské bitvě znovu prosperovalo. Uvedené války Příbrami přinesly konec arcibiskupské držby, v držení města se pak střídali různí zástavní majitelé.

Od roku 1579 se Příbram honosila díky císaři Rudolfovi II. titulem královského horního města, zcela svobodnou obcí a součástí třetího stavu se ovšem ani díky tomuto privilegii nestala. Od začátku 16. století lze soustavně sledovat důlní činnost v okolí, kolem poloviny téhož století pak bylo v těžbě stříbra dosaženo vrcholu – stranou ale nezůstávalo ani hornictví železných rud. Autoři také věnují patřičnou pozornost proslulým příbramským literátským kancionálům a úzkým kontaktům města s českou předbělouhorskou šlechtou. Již na konec 16. století se má datovat počátek poutí na Svatou horu, za třicetileté války byl tamní kult v plném proudu a roku 1646 se tu zastavil i císař Ferdinand III. – jen o rok později byl přítom poutní areál předán jezuitům. Za třicetileté války byla ovšem Příbram postižena mansfeldskými vojáky roku 1619, poté sužována vojsky domácími i nepřátelskými, ještě v roce 1648 Švédy.